

Η Διάκριση μεταξύ Μαχητών & Αμάχων

Κ. Αντωνόπουλος ©2020

Γενικές παρατηρήσεις

- Δεν μπορεί ένα πρόσωπο να είναι συγχρόνως μαχητής και άμαχος
- Μαχητές: Ορίζονται από το δίκαιο
- Άμαχοι: Αυτοί που δεν είναι μαχητές
- Μαχητές:
 - (1) Συμμετέχουν στις εχθροπραξίες.
 - (2) Καθεστώς Αιχμαλώτου Πολέμου εάν συλληφθούν – Δεν τιμωρούνται για συμμετοχή στις εχθροπραξίες.
 - (3) Υποχρέωση να διακρίνουν εαυτούς από τον άμαχο πληθυσμό.

Κανονισμοί Χάγης IV (1907)

- Άρθρο 1:
 - Τακτικές Ένοπλες Δυνάμεις
 - Εθνοφρουρές & Σώματα Εθελοντών που πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:
 - (α) Τελούν υπό υπεύθυνη διοίκηση
 - (β) Φέρουν διακριτικό έμβλημα ορατό από απόσταση
 - (γ) Οπλοφορούν φανερά
 - (δ) Τηρούν τους κανόνες του δικαίου του πολέμου
 - Άρθρο 2: *Levies en Masse*
- συνέχεια...**

• **Άρθρο 3** Κανονισμών Σύμβασης IV Χάγης (1907) Περί των Νόμων και Εθίμων εν τω κατά Ήρράν Πολέμου & **Άρθρο 33** Πρωτοκόλλου I (1977):

- Οι άμαχοι που συμμετέχουν στις τάξεις των ενόπλων δυνάμεων (π.χ. Κληρικοί, εθελοντές νοσηλευτές) δικαιούνται αναλογικά μεταχείρισης αιχμαλώτου πολέμου.
- Πολίτες που απασχολούνται σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις που συμβάλλουν στην πολεμική προσπάθεια:
 - **Νόμιμος στόχος** κατά τη διάρκεια της παραγωγής **αλλά δεν αποτελούν στόχο** όταν βρίσκονται στις οικίες τους
 - Άμαχοι που εξεγείρονται μεμονωμένα (είτε σε κατεχόμενη περιοχή είτε όχι) δεν απολαμβάνουν της προστασίας μαχητών.

Άρθρο 4 (Α) Σύμβασης Γενεύης III (1949)(μεταχείριση Αιχμαλώτου Πολέμου)

• **Μέλη των ενόπλων δυνάμεων ενός εμπόλεμου & μέλη εθνοφυλακής ή εθελοντών που έχουν ενσωματωθεί στις ένοπλες δυνάμεις (π.χ. Εθνοφυλακή ΗΠΑ)**

* *Osman v. Prosecutor, House of Lords [Privy Council], 1969*: Διάκριση μεταξύ μαχητών και αμάχων = θεμελιώδης. Αφορά ακόμη και τα στελέχη των τακτικών ενόπλων δυνάμεων. Εάν αυτοί δρουν με πολιτική περιβολή δεν αποτελούν μαχητές.

• **Μέλη παραστρατιωτικών σωμάτων ή σωμάτων εθελοντών ή οργανωμένων αντιστασιακών κινημάτων που ανήκουν σε έναν εμπόλεμο και δρουν εντός ή εκτός του εδάφους του, ακόμη κι αν αυτό το έδαφος είναι υπό κατοχή (π.χ. Γαλλική/Ολλανδική Δύναμη του Εσωτερικού) εφόσον:**

(α) διατελούν υπό διοίκηση προσώπου υπευθύνου για τους υφισταμένους του

(β) φέρουν διακριτικό έμβλημα αναγνωρίσιμο από απόσταση

(γ) οπλοφορούν φανερά

(δ) διεξάγουν επιχειρήσεις σύμφωνα με τους κανόνες του δικαίου του πολέμου

* *Υπόθεση Sansolini et al. v. Bentivegna et al., Ιταλία, Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, 19 Ιουλίου 1957*: πράξεις αντίστασης μετά την ανακωχή (Σεπτέμβριος 1943) και την κήρυξη πολέμου κατά της Γερμανίας από την Ιταλία (Οκτώβριος 1943) είχαν ενταχθεί στην πολεμική προσπάθεια της Ιταλίας κατά των πρώην συμμάχων της.

* *Υπόθεση Kassem et al. Στρατοδικείο της Ραμάλλα, 13 Απριλίου 1969*: Μέλη του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης δεν αποτελούν μαχητές.

•Μέλη τακτικών ενόπλων δυνάμεων που υπάγονται σε κυβέρνηση ή άλλη αρχή που δεν αναγνωρίζεται από τον άλλο έμπολεμο

* Στελέχη των δυνάμεων της Β. Κορέας που αιχμαλωτίστηκαν από τις δυνάμεις του ΟΗΕ

* Στελέχη των δυνάμεων του Ισραήλ που αιχμαλωτίστηκαν από τον στρατό της Συρίας

•Πρόσωπα που συνοδεύουν τις ένοπλες δυνάμεις χωρίς να είναι μέλη τους [πολίτες μέλη πληρωμάτων πολεμικών αεροσκαφών, πολεμικοί ανταποκριτές, προμηθευτές, μέλη συνεργείων] με την προϋπόθεση ότι είναι ειδικά εξουσιοδοτημένα από τις ένοπλες δυνάμεις τις οποίες συνοδεύουν

•Μέλη πληρωμάτων και κυβερνήτες εμπορικών πλοίων και πολιτικών αεροσκαφών των εμπολέμων μερών που δεν απολαμβάνουν ευνοϊκότερης προστασίας από άλλες ρυθμίσεις του διεθνούς δικαίου

•Levies en Masse

Πρωτόκολλο I (1977)

•Άρθρο 1 (4): Σύρραξη μεταξύ διοικούσας δύναμης και εθνικο-απελευθερωτικού κινήματος = διεθνής ένοπλη σύρραξη. Στελέχη εθνικο-απελευθερωτικών κινήματων απολαμβάνουν καθεστώς Αιχμαλώτου Πολέμου.

•Το Πρωτόκολλο I δεν δεσμεύει κράτη που δεν το επικύρωσαν – π.χ. ΗΠΑ, Ισραήλ.

•Άρθρο 43 (1): Οι ένοπλες δυνάμεις ενός εμπολέμου περιλαμβάνουν:

•(α) τακτικές ένοπλες δυνάμεις

•(β) ομάδες/μονάδες που υπόκεινται σε οργανωμένη διοίκηση που υπάγεται στον συγκεκριμένο έμπολεμο

•(γ) ύπαρξη εσωτερικού πειθαρχικού συστήματος που να διασφαλίζει συμμόρφωση προς το δίκαιο των ενόπλων συρράξεων.

•Άρθρο 44 (3): Καινοτομία – Έντονη Αντίδραση – Αιτία για την άρνηση επικύρωσης του Πρωτοκόλλου I από ΗΠΑ και Ισραήλ.

Άρθρο 44 (3) Πρωτοκόλλου I (1977)

•Συγχώνευση της προϋπόθεσης του διακριτικού εμβλήματος αντιληπτού από απόσταση με την φανερή οπλοφορία.

•Ένα πρόσωπο είναι μαχητής:

•(α) εάν οπλοφορεί φανερά στην διάρκεια των επιχειρήσεων ή

- (β) ενώ είναι ορατός από τον αντίπαλο οπλοφορεί φανερά ενώ λαμβάνει θέση μάχης πριν από την επίθεση.
- ΗΠΑ: Directives No 381-346, US Military Assistance Command, Βιετνάμ (1967): Αναγνώριση καθεστώτος Αιχμαλώτου πολέμου σε Βιετκόνγκ και στελέχη των τακτικών ενόπλων δυνάμεων του Β. Βιετνάμ. Αντάρτες: μόνον αν συλληφθούν στη διάρκεια της μάχης ή αποδειχθεί ότι συμμετείχαν σε μάχη.
- Μεταβολή της παραπάνω θέσης εξαιτίας του Πρωτοκόλλου Ι. Αφγανιστάν 2001: Μέλη της Αλ Κάιντα = εχθροί-μαχητές (enemy combatants), κρατούμενοι πεδίου μάχης (battlefield detainees), αλλά όχι Αιχμάλωτοι Πολέμου.
- ΗΠΑ ψήφισαν θετικά υπέρ του Άρθρου 44 κατά τη Συνδιάσκεψη που υιοθέτησε το Πρωτόκολλο Ι.
- Διπλωματική Συνδιάσκεψη για το Πρωτόκολλο Ι: 77 κράτη ψήφισαν υπέρ του Άρθρου 44 (μεταξύ αυτών ΗΠΑ), 1 κατά (Ισραήλ) και 21 απείχαν. Από τα 21 αυτά κράτη μόνο δύο (Ταϊλάνδη και Φιλιππίνες) δεν επικύρωσαν το Πρωτόκολλο.
- Ερμηνευτικές προσεγγίσεις κρατών για το Άρθρο 44 (3)
- (α) περιορίζεται σε οργανωμένα ένοπλα αντιστασιακά κινήματα
- (β) “λαμβάνει θέση μάχης” = (Αίγυπτος): μόνον το τελευταίο στάδιο πριν “ανοίξει πυρ”
- (άλλα κράτη): οποιαδήποτε κίνηση προς τον τόπο απ' όπου θα αρχίσει η επιχείρηση
- (γ) “ορατός” = με οποιοδήποτε μέσον, όχι μόνο δια γυμνού οφθαλμού

Το Ζήτημα αν πρόσωπο είναι ή όχι μαχητής

- Σε περίπτωση αμφιβολίας απολαμβάνει καθεστώς Αιχμαλώτου Πολέμου έως ότου το καθεστώς του κριθεί από αρμόδιο δικαστήριο ή άλλη διοικητική αρχή – Τεκμήριο υπέρ καθεστώτος αιχμαλώτου πολέμου. [Σύμβαση Γενεύης ΙΙΙ (1949), Άρθρο 5 (2) – Πρωτόκολλο Ι (1977), Άρθρο 45]
- Hamdi v. Rumsfeld, US Supreme Court, 28 Ιουνίου 2004* (πολίτες ΗΠΑ) : κράτηση “μαχητών του εχθρού” νόμιμη αλλά δικαίωμά τους να προσβάλλουν την πραγματική βάση της κράτησής τους ενώπιον αμερόληπτου τρίτου μέρους. Δεν ορίστηκε η έννοια “μαχητής του εχθρού”
- Rasul v. Bush, US Supreme Court, 28 Ιουνίου 2004* (αλλοδαποί κρατούμενοι στο Γκουαντανάμο): Δικαίωμα να προσβάλλουν την κράτησή τους
- 7 Ιουλίου 2004: Σύσταση Ειδικών Δικαστηρίων Αξιολόγησης καθεστώτος Αιχμαλώτων Πολέμου. Ορισμός της έννοιας “μαχητής του εχθρού” (enemy combatant) : “individual part of or supporting Taliban or Al Qaeda forces or associated forces engaged in hostilities against the US or coalition partners”
- Hamdan v. Rumsfeld, US Supreme Court, 29 Ιουνίου 2006*: Οι Ειδικές Στρατιωτικές Επιτροπές που συνεστήθησαν με το Προεδρικό Διάταγμα της 13ης Νοεμβρίου 2001 δεν αποτελούσαν “νόμιμως συσταθέντα δικαστήρια” σύμφωνα με το Άρθρο 3 κοινό στις Τέσσερις Συμβάσεις της Γενεύης (1949)

Η έννοια των “παράνομων μαχητών” (unlawful combatants)

- Ex Parte Quirin et al., US Supreme Court (1942)*: Το δίκαιο διακρίνει μεταξύ νομίμων και παρανόμων μαχητών. Οι νόμιμοι μαχητές = Αιχμάλωτοι πολέμου. Οι παράνομοι μαχητές = ποινική δίωξη

- ΗΠΙΑ – Ισραήλ: τρίτη κατηγορία προσώπων = παράνομοι μαχητές
- ΗΠΙΑ, Military Commissions Act 2006:
 - (α) πρόσωπο που ενεπλάκη σε εχθροπραξίες ή εκ προθέσεως και ουσιαστικά υποστήριξε εχθροπραξίες εναντίον των ΗΠΙΑ ή των Συμμάχων τους και το οποίο δεν αποτελεί νόμιμο μαχητή (περιλαμβανομένου προσώπου μέλους των Ταλιμπάν ή της Αλ Κάιντα) ή
 - (β) πρόσωπο το οποίο κρίθηκε ότι είναι παράνομος μαχητής από αρμόδιο δικαστήριο
- Υπόθεση Targeted Killings (Ανθρωποκτονίες με Στοχευμένα Θύματα), Israel Supreme Court, 13 Δεκεμβρίου 2006
- Επιχειρήματα Ισραηλινής κυβέρνησης: Η περίπλοκη πραγματικότητα της τρομοκρατίας επιβάλλει την αναγνώριση τρίτης κατηγορίας προσώπων = παράνομων μαχητών. Αποτελούν νόμιμους στόχους, αλλά δεν δικαιούνται των προνομίων των μαχητών γιατί δεν πληρούν της προϋποθέσεις του δικαίου ενόπλων συρράξεων. Δεν αποτελούν αμάχους. Εναλλακτικά: Άμαχοι που λαμβάνουν μέρος στις εχθροπραξίες = νόμιμοι στόχοι.
- Ανώτατο Δικαστήριο:
 - (α) Δεν υφίσταται τρίτη κατηγορία προσώπων ΑΛΛΑ η πραγματικότητα της τρομοκρατίας επιβάλλει νέα ερμηνεία των σχετικών κανόνων.
 - (β) Άρθρο 51 (3) Πρωτοκόλλου I (1977) = εθιμικό δίκαιο: Οι τρομοκράτες είναι άμαχοι που λαμβάνουν μέρος στις εχθροπραξίες.
 - (γ) Είναι δυνατό να αποτελούν νόμιμο στόχο υπό αυστηρές προϋποθέσεις – στάθμιση αξιών:
 - (i) αξιόπιστες πληροφορίες ότι ο άμαχος συμμετέχει στις εχθροπραξίες
 - (ii) απαγορεύεται η επίθεση αν μπορούν να χρησιμοποιηθούν λιγότερο επιβλαβή μέσα
 - (iii) ενδελεχής ανεξάρτητη έρευνα των περιστάσεων της στόχευσης
 - (iv) Αναλογικότητα των παράπλευρων ζημιών ή απωλειών

Ειδικές κατηγορίες

- **Μισθοφόροι** – Άρθρο 47 Πρωτοκόλλου I (1977) = Δεν αποτελούν μαχητές. Minimum προστασία βάσει της Σύμβασης της Γενεύης IV (1949)
- **Ιδιωτικές Εταιρείες Ασφαλείας** [π.χ. Blackwater στο Ιράκ] = πρέπει να διαπιστωθεί η σχέση τους με τις ένοπλες δυνάμεις ενός κράτους.
- **Κατάσκοποι** – Άρθρο 29 Κανονισμών Σύμβασης Χάγης IV (1907), Άρθρο 46 Πρωτοκόλλου I (1977) = εάν ένστολοι απολαμβάνουν καθεστώτος Αιχμαλώτου Πολέμου. Σε διαφορετική περίπτωση διώκονται ποινικά.
- **Λιποτάκτες** – Άρθρο 7 Σύμβασης Γενεύης III (1949) = δεν παύουν να θεωρούνται Αιχμαλώτοι Πολέμου αν και κατατάσσονται στις δυνάμεις του αντιπάλου εμπόλεμου, αλλά υπόκεινται σε ποινική δίωξη για εσχάτη προδοσία από τις αρχές του κράτους τους.

Άμεση Συμμετοχή στις Εχθροπραξίες

- ICRC: Ερμηνευτικές Οδηγίες (2009)
- Επιπλέον Διάκριση μεταξύ: «Αμάχων» και «Αμάχων που συμμετέχουν άμεσα στις εχθροπραξίες»
- Ενίσχυση της Προστασίας των Αμάχων
- Συνέπειες στο ρυθμιστικό περιεχόμενο του Άρθρου 43 (1)(3) Πρωτοκόλλου I (1977)

Άμεση Συμμετοχή στις Εχθροπραξίες: Έννοια «Αμάχων» σε Διεθνείς Ένοπλες Συρράξεις

- «Άμαχοι»: Όσοι δεν ανήκουν στις ένοπλες δυνάμεις ενός Κράτους και όσοι δεν συμμετέχουν σε *Levie en Masse*
- «Ένοπλες Δυνάμεις»: Άρθρο 43 (1) Πρωτοκόλλου I (1977)
- «Ένοπλα Σώματα» διαφορετικά από τις τακτικές ένοπλες δυνάμεις: Πρέπει να πληρούν τις τέσσερις προϋποθέσεις των Άρθρων 1 Κανονισμών Χάγης IV (1907) και 4^A Σύμβασης Γενεύης III (1949) για να απολαμβάνουν τα προνόμια του «μαχητή» και «αιχμαλώτου πολέμου».
- **Διαφορετικά:** Αποτελούν τμήμα των «ενόπλων δυνάμεων» αλλά απολαμβάνουν μόνον τις βασικές εγγυήσεις του Άρθρου 75 Πρωτοκόλλου I (1977).
- «Ένοπλα Σώματα» **ανήκουν** στις ένοπλες δυνάμεις μέρους στη σύρραξη αν διεξάγουν εχθροπραξίες **εκ μέρους του και με τη σύμφωνη γνώμη του.**
- «Ένοπλα Σώματα» που επιχειρούν εναντίον μέρους στη σύρραξη αλλά **δεν ανήκουν** στις ένοπλες δυνάμεις του άλλου μέρους, **είναι άμαχοι.**

Άμεση Συμμετοχή στις Εχθροπραξίες: Έννοια «Αμάχων» σε Μη-Διεθνείς Ένοπλες Συρράξεις

- Όλα τα πρόσωπα που δεν είναι μέλη των ενόπλων δυνάμεων του Κράτους ή οργανωμένων ενόπλων ομάδων ενός μέρους στη σύρραξη.
- Οργανωμένες ένοπλες ομάδες:
- Ένοπλες δυνάμεις του Κράτους σε Στάση
- Άλλες οργανωμένες ένοπλες ομάδες: Τα μέλη τους προσδιορίζονται με βάση το κριτήριο της «συνεχούς μάχιμης δραστηριότητας» - η δραστηριότητά τους συνίσταται στην άμεση συμμετοχή στις εχθροπραξίες.

Ιδιωτικές Εταιρίες & Πολιτικό Προσωπικό

- Μη-ενσωμάτωση στις ένοπλες δυνάμεις ενός μέρους στη σύρραξη = Άμαχοι - Αυξημένος κίνδυνος να υποστούν παράπλευρη ζημία
- **Διεθνείς Ένοπλες Συρράξεις:** Ενσωμάτωση στις ένοπλες δυνάμεις = μαχητές
 - (1) Ενσωμάτωση de jure = εσωτερική νομοθεσία
 - (2) Ενσωμάτωση de facto = ανάθεση διαρκούς μάχιμης υπηρεσίας
- **Μη-Διεθνείς Ένοπλες Συρράξεις:** Εάν αναλάβουν ενεργό μάχιμη υπηρεσία για λογαριασμό μιας ένοπλης ομάδας = μέλη αυτής της ομάδας

Άμεση Συμμετοχή στις Εχθροπραξίες: Έννοια

- Δεν υφίσταται ορισμός στα κείμενα του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου ή στην πρακτική των Κρατών
- Ερμηνεία της έννοιας με βάση το Άρθρο 31 (1) Σύμβασης της Βιέννης περί Διεθνών Συνθηκών (1969)
- Ποικιλία μορφής, έντασης, περιστάσεων (πολιτισμικών, πολιτικών, στρατιωτικών)
- Περιστάσεις λαμβάνονται υπόψη **αλλά** δεν πρέπει να αποσπών τη προσοχή από το ότι η έννοια είναι νομική και πρέπει να ερμηνεύεται συγκροτημένα, με συνέπεια και σεβασμό στις θεμελιώδεις αρχές του ανθρωπιστικού δικαίου

Άμεση Συμμετοχή στις Εχθροπραξίες: Προϋποθέσεις

- Συγκεκριμένες Πράξεις – Όχι status ή ιδιότητα αλλά η εμπλοκή σε συγκεκριμένες «εχθρικές» πράξεις
- Σωρευτική συνδρομή των παρακάτω:

- **Επίπεδο Βλάβης (Threshold of Harm)** = αντικειμενικά πιθανή (εύλογα αναμενόμενη) δυσμενής επίδραση επί των στρατιωτικών επιχειρήσεων ή της στρατιωτικής (επιχειρησιακής) ικανότητας μέρους στη σύρραξη ή το θάνατο, τραυματισμό ή καταστροφή προσώπων ή αντικειμένων που προστατεύονται από άμεση επίθεση **και**
- **Άμεση Αιτιώδης Συνάφεια** μεταξύ πράξης ή συντονισμένης στρατιωτικής επιχείρησης (της οποίας η πράξη αποτελεί αναπόσπαστο μέρος) και της βλάβης **και**
- **Σύνδεσμος με την ένοπλη σύρραξη (Belligerent nexus)** = η πράξη αποσκοπεί συγκεκριμένα να προκαλέσει το απαιτούμενο επίπεδο βλάβης προς όφελος ενός μέρους και προς βλάβη του άλλου μέρους στη σύρραξη

Επίπεδο Βλάβης

• **Πράξη που εύλογα αναμένεται να προκαλέσει βλάβη συγκεκριμένης στρατιωτικής φύσης, ανεξάρτητα από ποσοτική σοβαρότητα.**

• Όχι μόνο η πρόκληση θανάτου, τραυματισμού ή καταστροφής στρατιωτικού προσωπικού ή υλικού **αλλά** βασικά οποιαδήποτε συνέπεια που επηρεάζει δυσμενώς τις στρατιωτικές επιχειρήσεις ή την στρατιωτική (επιχειρησιακή) ικανότητα μέρους στη σύρραξη:

• Π.χ. σαμποτάζ - διατάραξη ανάπτυξης δυνάμεων, ανεφοδιασμού, επικοινωνιών – κατάληψη/σύλληψη ή άσκηση ελέγχου επί προσωπικού, εξοπλισμού, υλικού ή εδάφους – φύλαξη συλληφθέντων στρατιωτών με σκοπό την αποτροπή βίαιης απελευθέρωσής τους (αλλά όχι η άσκηση διοικητικής εποπτείας) – εκκαθάριση ναρκών του αντιπάλου – ηλεκτρονική παρεμβολή σε στρατιωτικό δίκτυο υπολογιστών – παρακολούθηση στρατιωτικών επικοινωνιών – μετάδοση πληροφοριών για στρατιωτικούς στόχους

• Η άρνηση παροχής πληροφοριών στον αντίπαλο εμπόλεμο **δεν** συνιστά «άμεση συμμετοχή»

• **Πρόκληση θανάτου, τραυματισμού ή καταστροφής προσώπων ή αντικειμένων που απαγορεύεται να αποτελούν νόμιμο στόχο σύμφωνα με το ανθρωπιστικό δίκαιο**

• **Πράξεις που δεν προκαλούν βλάβη ή θάνατο κλπ δεν εξομοιώνονται με «μέσα και μεθόδους» στρατιωτικών επιχειρήσεων:**

• Π.χ. ανέγερση οδοφραγμάτων – διακοπή ηλεκτροδότησης, παροχής νερού ή ανεφοδιασμού ή σύλληψη και εκτόπιση προσώπων.

Άμεση Αιτιώδης Συνάφεια

• **Η πρόκληση βλάβης αποτελεί το «αμέσως επόμενο βήμα» της πράξης**

• **Έμμεση αιτιώδης συνάφεια:** Δεν στοιχειοθετεί «άμεση συμμετοχή» στις εχθροπραξίες

• **Συντονισμένη δράση για την διεξαγωγή μιας επιχείρησης:** Πράξη πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας συγκεκριμένης συντονισμένης επιχείρησης που άμεσα προκαλεί βλάβη

• **Γεωγραφική και Χρονική εγγύτητα:** Δεν συνιστούν από μόνες τους συνδέσμους αιτιώδους συνάφειας

Σύνδεσμος με την Ένοπλη Σύρραξη

• **Ειδικότερος Σύνδεσμος:** αφορά την διεξαγωγή στρατιωτικών επιχειρήσεων μεταξύ των αντιπάλων

• **Αντιδιαστολή με Εγκλήματα Πολέμου:** σύνδεσμος με την ένοπλη σύρραξη συνολικά [ICTY: *Υπόθεση Kunarac et al.* – ICTR: *Υπόθεση Rutaganda*]

• **Πράξη:** Να αποσκοπεί ειδικά στην πρόκληση βλάβης στο αντίπαλο μέρος στη σύρραξη προς όφελος του άλλου εμπόλεμου (αντικειμενικό κριτήριο)

•Διάκριση από «δόλο» ή «εχθρική πρόθεση» (υποκειμενικό κριτήριο): Κατά κανόνα δεν απαλλάσσει από «άμεση συμμετοχή» - Μόνο σε εξαιρετικά ακραίες περιπτώσεις [απόλυτη άγνοια – απόλυτη στέρηση ελεύθερης επιλογής δράσης]

•Έλλειψη συνδέσμου (κυριότερες περιπτώσεις): (1) Νόμιμη Άμυνα, (2) Άσκηση Διοικητικής αρμοδιότητας επί προσώπων ή εδάφους (ακόμη και η τέλεση εγκλημάτων πολέμου εκτός της διεξαγωγής εχθροπραξιών, (3) Πολιτική αναταραχή, (4) Βία μεταξύ αμάχων

Περιεχόμενο της Άμεσης Συμμετοχής

•Άμεση τέλεση της πράξης

•Προπαρασκευαστικές πράξεις: μέτρα που αποσκοπούν στην τέλεση μιας συγκεκριμένης εχθρικής ενέργειας (όχι μέτρα που αποσκοπούν στην κτήση της ικανότητας τέλεσης εχθρικών πράξεων γενικά)

•Ανάπτυξη σε θέση μάχης στον και επιστροφή από τον τόπο τέλεσης – Η επιστροφή παύει να συνιστά άμεση συμμετοχή όταν ο οπλισμός αποθηκεύεται και αναλαμβάνεται δραστηριότητα σαφώς διακριτή από τη στρατιωτική επιχείρηση

•Τόσο η ανάπτυξη σε θέση μάχης όσο και η επιστροφή πρέπει να συνιστούν αναπόσπαστο μέρος της πράξης που αποτελεί άμεση συμμετοχή στις εχθροπραξίες – εκτίμηση περιστάσεων

Χρονική Διάρκεια απώλειας προστασίας

•Άμαχοι: Χρονικό διάστημα της εμπλοκής τους στην άμεση συμμετοχή σε εχθροπραξίες – κατάσταση «περιστρεφόμενης πόρτας»

•Μέλη οργανωμένων ενόπλων ομάδων: Καθ' όλη τη διάρκεια της συνεχούς μάχιμης δραστηριότητάς τους = όσο χρονικό διάστημα είναι μέλη μιας οργανωμένης ένοπλης ομάδας